

Systemy rodzajnikowe w językach skandynawskich w ujęciu diachronicznym

Wśród języków świata wiele jest takich, w których występują rodzajniki, określony lub nieokreślony. Elementy te pozwalają mówiącemu wskazać na przedmioty lub osoby znane lub nieznanie rozmówcy. W językach, w których rodzajników nie ma, ich funkcje przejąć mogą inne formy, przede wszystkim zaimki, wskazujące, np. 'ten' lub dzierżawcze, np. 'mój'.

Rodzajniki mogą też wykształcić się w języku, który wcześniej ich nie miał – tak stało się w językach skandynawskich. Czytając teksty z XII lub XIII wieku widzimy gramatykę bardzo podobną do współczesnego języka polskiego, w którym rodzajników nie ma. Jednak języki współczesne przypominają angielski i niemiecki, w których wykształciły się oba rodzajniki: określony i nieokreślony.

Wokół formowania się rodzajników jest wiele pytań, na które wciąż nie znamy odpowiedzi. Dlaczego rodzajnik określony zawsze pochodzi od jakiegoś elementu deiktycznego, wskazującego, np. zaimka? Dlaczego rodzajnik nieokreślony zawsze pochodzi od liczebnika 'jeden'? Dlaczego wśród języków rodzajnikowych większość stanowią te, w których wykształciły się oba rodzajniki lub tylko określony, a tak niewiele jest tych, w których jest tylko rodzajnik nieokreślony? I dlaczego wreszcie rozwój rodzajników następuje zawsze w tej kolejności: najpierw rodzajnik określony lub jakiś jego załączek, a potem rodzajnik nieokreślony?

Celem projektu jest przestudiowanie rozwoju rodzajników na przestrzeni kilkuset lat w czterech blisko spokrewnionych ze sobą językach: szwedzkim, duńskim, norweskim i islandzkim. Są one dobrze udokumentowane, do dziś zachowało się wiele tekstów w nich spisanych. W każdym z tych języków rozwijają się rodzajniki (choć w islandzkim brak nieokreślonego), ale w każdym cały system wyrażania określoności jest różny.